

արտի դարձերը :
Մի օր նա գարձեալ մինակ նստել էր
լալէ Զորի ափին : Զորից անցնող վառակը
կարկաշուժ էր, ափերը մեղմ մեղմ ար-
ձագանգէ ին տալին. նա երկար նայեց
անպետեղից անցնող այգ ջրի վրայ, աստ
նայեց զէպի երկինք. արեգակը ծովի վը-
րայ էր : Գիշերը մօտ էր : Նա երկար,
չա՛ն երկար ժողածեց, խոր թաղժուլթեան
մէջ քնեաւ : Հին հին յիշատակներ ար-
թնցան նորա յիշողութեան մէջ, հարցեր
հարցերի ետեւից երեանեկան նորա ժող-
ջում :

Ձէհրան յիշում էր անցեալը, թէ ի՞նչ-
պէս Մամէն ըստեանուց իրենից. յիշում
էր նորա չախմախի(1) հրացան, խաւիքալ,

(1) Գայլախաղաղուոր հրացան : (ամենա-
հին ձե) :

ինչո՞ւ համար Հայերս այնպէս վար-
ուինք որպէս թէ պարտաճանաչու-
թեան զգացում չունինք մենք և ան-
փոյթ կը գտնուինք մեր պարագրծա-
մանակին վճարելու եթէ ծեծ ուտելու
և բանտարկուելու վախէն ազատ ըլ-
լանք և կամ եթէ քաղաքավարու-
թեամբ պահանջուի այն մեղքն և ոչ թէ
թիւրքը զապթիւններին պէս հայհոյա-
կան և սպառնական խօսքերով:

Թիւրքերոյ մէջ երբ մեր ուտելիքէն
ու հագնելիքէն կտրելով քանի մը զը-
րուշ կը ճարենք, առաջին տեղում կը
լանանք մեր տուրքը գոցել, խորոխ
զարթիւթիւն ձայնը ականջինս չհասնե-
լու համար: Հոն ապահովութիւն ալ
չկայ և ամենափոքրիկէն մինչև դառա-
մած ծերունիին համար կը վճարենք
սոված զարթիւթեան պահանջը ու
երբ 21 տարեկանէն վար եղողի մը
համար տուրք չտալու փորձ մը ըլլայ,
խնդիր ծեծն ու բանտը պատրաստ են:
Բայց հոս որ օրինաց համաձայն կը
վարուին մեզ հետ ու մեր տուրքերը
նամակով մը միայն պահանջելով կը
գոհանան և ապահովութիւն ու շատէն
քիչ դրամ շահելու միտցնալ կայ, մեզ
ու ազգը անպատուելի վերջ միայն կը
հաճինք վճարել, շահովը մէկտեղ:

Կայ և ուրիշ ատելութիւն մը դէպի
Հայերս, դարձեալ կառավարութեան
չըմանակին մէջ: Հոս (խօսքս Ուսթըրի
մասին է) միջին հաշուով մէկ շաբաթ
չէ անցած առանց Հայու գաղափարու-
թեան մը (թէպէտ երբեմն երկու և
րեք կը լինի): Ժամօթ Հայեր իրենց
տան չափ դատարան մտած ելած են,
այնպէս որ ա՛լ Հայու գաղափար մը չառ
ականջ չկարելի դատարանը: Երկու
կողմն ալ խոշոր տուգանքի կենթար-
կէ:

Չեն պակսիր և Հայեր որոնք դա-
տարու շնորհիւ միայն կապրին ու ի-
րենց առօրեայ գործն է այս կամ այն
անձը ամենամանջան խնդրի մը համար

կեն թուր, ձեռքի երկար ճիւղալը, և ա-
մեն մի առարկայ մի նոր քաղցր յիշե-
տակ էր արթնցնում նորա սրտում:

Յիշեց նա իր հայրենիք, Արուստանցի-
քը, յիշեց այն քաղցր գիշերը որ ինքը
Մամէի ձիու քամակին հեծած փախաւ
իւր հայրենի տանից: Թէ ի՞նչպէս նրանք
ճանապարհին կռուի բռնաւեցին, նորա
աչքի առաջ պատկերացաւ Մամէի հերո-
սական կռիւը, յետոյ իրենց ազատուիլը:
Այստեղ մի հարց ծագեց Զէհրանի մը-
քում: Մարդիկ ինչո՞ւ են սպանում ի-
րար, ինչո՞ւ են կռոււում... Եւ, երանի
թէ կռիւն չըլլինք: Այդ ժամանակ էլ
Մամէն ինչո՞ւ կը գնար: Բայց առանց
կռուի չէր լինել: Զէ՛ որ տխուր քննարկ
սպաննել էին մեր էլ-ազաւթի (ցեղապետի)
որդուն: Զէ՛ որ պէտք էր վրէժը լուծել:
Բայց, մտածեց նա, հապա մենք ինչո՞ւ
սպաննում ենք նրանց: Մի տիւտէրքի չէ
կարող անցնել մեր տնօրէնից (1), նորա
արիւնը խմում են: Զէլուն սպաննում է
տիւտէրքիին, իսկ տիւտէրքիին սպաննում
է Զէլուն, փոխադարձ մարդասպանու-
թիւն, նախնական (2) թշնամութիւն...
Զէ՛, իմ Մամէն մեղաւոր չէ՛: Նա պէտք
էր որ կռուէր, գնար, քերաւ պէտք է որ
արեան վրէժը լուծէ, այդպէս ենք սով-
րել մենք մեր պապերից...: Երկար
խառն ու խռռն մտքեր ու մտածու-

(1) Սահմաններից: (2) Հնաւանդ:

գրգռել որ երէն դատ բանայ որպէսզի
ինք ալ իր պատառը իւղոտէ, հոն
թարգմանութիւն ընելով քանի մը
տալէր շահի:

Այս տխուր երեւոյթներէն յետոյ,
այժմ պարզ է դիտնալ թէ ինչո՞ւ Հա-
յերս տարբեր աչքով կը նային տե-
ղացիք ու երբ Հայ մը անձնակա-
ն գործ մը բռնէ, ի սկզբան այնտեղ չեն
յաճախեր (թէպէտ նա ունենայ ա-
մենալաւ զարդարուած խանութը),
մինչև որ ինքզինք ճանչցունէ թէ
պատուաւոր Հայեր են: Իսկ եթէ չը
կարողանայ դիմանալ մինչև այն ժա-
մանակ, գործ սկսող այդ խնդր Հայը
երկու երեք ամիս վերջ ահագին վնաս
սով մը կը ստիպուի դարձեալ գործա-
ւորական կենաց մէջ նետուիլ, ան-
խնայ չարչարուելու համար վանդի
տեղային պահանջման համաձայն չենք
վարուիլ պատիւ ստանալու և յառաջ
գիմելու համար:

ԳԱՌՆԻԿ

Ուսթըր

ՆԱՄԱԿ

ԱՄԵՐԻԿԱԻ ՄԻՍՍՈՐԻԱԿԱՆ ՆԱԶԱՆԳՆԵՐԷՆ

Ուսթըր, 15 յուլ. 98

Ինքնահետաքրքիր սկսած են և
րեան դալ Վերդիանի մէջ որք այս
և այն պայտօնական անձանց և մար-
միններու անուան շուրջը կը դառնան:
Թէպէտ ինքնահետաքրքիր ամեն մի գըր-
ուածի կարեւորութիւն տալ չարժեք,
օակայն կրնայ պատահիլ որ յաճախ
կրկնուելով, պղծորեն երբեմն անոնց
ինքնահետաքրքիր ըլլալը չճանչցողներու
սիրտը:

Վերդիանի Եւրոպ. թուին մէջ Գեր-
Մարաճեանի հոկտ. 23 կիւրակէ օրուայ
քարոզը խեղաթիւրուած կը կարգանք
հետեւեալ կերպով: «Հիմա եղածը ե-
ղած է. ևս իբր առաջնորդ եկած եմ
ձեզի համար. ուզէք չուզէք օգուտ
չունի, պիտի կենամ:» Երբ Վերդ-

թիւններ տխրեցրին նորան: Գլուխը ծռեց
կուրծքի վրայ, աչքերից արցունքներ թափ-
ուեցան և նա յանկարծ ձայն ձգեց և
բարձր ձայնով երգել սկսեց. սոր ու ձոր
զմայլուծ էին նորա քաղցր դուլալ ձայնին
ու դարգում (1) երգին:

Միծեալ եկաւ, նա չեկաւ:
Գորուն եկաւ, նա չեկաւ:
Յուն արի՛, տուն արի՛,
Մթներ ա, տուն արի՛,
Անջիկեա՛ր եար:
Վէրի(2) ոչխար բռնի(3) օւնի,
Սարի եղիկի կար ունի,
Իմ զարի եար, տուն արի՛,
Մթներ ա, տուն արի՛,
Անջիկեա՛ր եար:

Սիրտս մալու (4) վէրան(5) ի,
Սիրտս մալու ի, եար չունի,
Իմ զուրաթ եար, տուն արի՛,
Գիշեր ա, տուն արի՛,
Անջիկեա՛ր եար:
Արե ցերեկ սեպաւ,
Սարի ծաղիկ թռածեալ,
Եարի կարօտ չի քաշուի,
Նամարդ եար էլ մի՛ տանջիր,
Կարօտ եմ, տուն արի՛,
Գիշեր ա, տուն արի՛,
Անջիկեա՛ր եար:...

(1) Վշտալի: (2) Վշտի: (3) Բոյն: (4)
Տխուր: (5) Բեկուած է:

րիսի այդ թիւ Ուսթըր հասաւ, մեծ
քրքիլ մը փրթաւ զի բոլոր Ուսթըր-
ցիք ներկայ էին եկեղեցին ուր այդ-
պիսի բան երբեք չխօսեցաւ իւր քա-
րոզին մէջ Գեր. Մարաճեան: Դանա-
ւանք որ Վերդիանի այդ «յառաջ
թղթակցը» բոլոր Ուսթըրցոց ծա-
նօթ է, աստու լուրերու թեթեամբ
հեղինակն անուամբ:

Նոյն կերպի օր Գեր. Մարաճեանի
ատենախօսութեան ներկայ էի ևս ևս
չառ մը Ուսթըրցոց հետ: Սեպուհ
պարտականութիւն մը կը դրամ նոյ-
նութեամբ հոս յիշել ինչ որ Գեր.
Մարաճեան, ի միջի այլոց, ըսաւ.
«Գիտեմ թէ գուշ աւելի խելացի և
հանրածանօթ եղիկոպոս կուզէք.
առկայի ձեր ուղածներէն սմանց քա-
ղաքական հանգամանքները (հաւա-
նօրէն կանխարկէր Գեր. Խորէն և
պիկոպոս Ստեփանէի մասին) չեն
թողտուրի Ամերիկա գալու: Իսկ ո-
ժանք ալ իրենք չեն ուզեր դալ (Մե-
քսիկոյի եղիկոպոս Մուրաճեանցի
մասին): Եւ եկայ վեհ. Հայրիկի հը-
րամանաւ ու ստիպմամբ: Գիտեք թէ
երբ առաջին անգամ (1889ին) գուշ
վարդապետ կուղէիք, ոչ ոք յանձն
չէր առնէր գալու: Եւ կարապետ վար-
դապետ եղայ հոս եկողներուն: Եւ
առաջ որ ոչ ոք յանձն չէր առնէր դա-
լու, իմ գալէս վերջ սկսեցին դալ և
այսօր կը տեսնէք որ երկու վաճա-
պետներ կան հոս (Մայտոց և Վաղի-
նակ վարդապետները ցուցնելով): Հի-
մակ ալ հոս (Ամերիկա) եկող եղիկո-
պոսներու կարապետը կըլլամ: քիչ
վերջ պիտի տեսնէք երկու, թերեւ
աւելի եղիկոպոսներ, նոյն իսկ ձեր
պահանջմանները թերեւ գան: շա-
պիւն հարկ չկայ, կամաց կամաց»:

Ահա այս է Գեր. Մարաճեանի ըսա-
ծը: Չենք գիտեր թէ Վերդիանի յա-
տուկ թղթակցին ի՞նչ նպատակաւ և
ուրկէ հնարեց վերոյիշեալ սուտ լու-
րը, որի՛ մտքէն կանցնէր աւելի
չուզէք: Սակայն զարմանալու բան

— Ե՛, ինչքան տարի է անցել... չի
գար ու չի՛ գար. ո՞վ գիտէ ինձ մոռա-
ցել, նոր առն ու աղ չէ գրել զարի
վաթեանում, նոր ինչի է առնել, մոռացել
է ինձ, մոռացել... Ինքն իրեն խօսել
սկսեց Զէհրան և այնչափ ինքնամոռա-
ցութեան մէջ ընկաւ, որ սկսեց բարձր
բարձր խօսել, կարծես մէկի հետ խօսե-
լիս լի՛էր: Բայց, չէ՛, իմ Մամէն այնպէս
ազատաբոց չէ՛, նա չէ կարող մոռնալ իւր
վաթեան(1), Արտօի քարեր նորա կտոր-
ներն են: Նա չի կարող բաժանուիլ, չէ՛,
նա չի մոռնար իւր մայր և բնաւ չի մոռ-
նար իւր Զէհրանին... Նա ինձ այնչափ
սիրում էր, այնչափ սիրում էր... չէ՛ որ
նա բախտ տուեց(2), նա ինձ կը մոռ-
նայ... Եւ, եթէ մինակ սաղ լինէր, քա-
րի մէջ էլ լինէր, քար կը պատուէր ու կը
գար: Եւ, մինակ սաղ լինէր...

— Ե՛, հարա, հոգ մի՛ աներ, հերիք
դարդ անես, հալ ու մաշ եղար, անաւե-
րի աղիկ:

Զէհրան իւր տեղից թիզ ու կէս վեր
ցատկեց յանկարծակի լսելով այս խօս-
քերը, իւր ետեկ կողմից, Խօսողը Գաղէ-

(1) Հայրենիք:
(2) Բախտ տալ ասութիւնը այն նշանա-
կութիւն ունի քիւրտերի մէջ, ինչ որ
ազնիւ խօսք տալը քաղաքակրթուած շըր-
ջաններում:

չկայ զի այս առաջին անգամը չէ այդ
թղթակցի կողմէ եղած: «Տիգրիսի»
28րդ թուոյն մէջ, Հայուհեաց Գրա-
դարանի Օժանդակ միութեան(1) որո-
շումը սխալ կերպով հրատարակել
առաւ: Երբ Գ. Նարայր «Եփրատ»
35րդ թուով կը հնարքէր, ինքզին
էական կէտը կը պարզէր: Երբ կա-
նայք պաշտօնապէս կը հաստատէին Գ.
Նարայրի գրածները «Եփրատ»ի 36րդ
թուով, դարձեալ «Տիգրիս»ի Ուս-
թըրի այդ թղթակցից կը պնդէր իւր
հաղորդած սխալներուն վրայ: Չենք
գիտեր ի՞նչ անուն տալ այդպիսի ա-
նազգայ թղթակցի մը որ ինքնահետա-
քաներ հաղորդելու իր ուղիորդութենէն
հրաժարել չուզեր բնաւ:

ԳԱՌՆԻԿ

ՆԱՄԱԿ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ

Լոնտոն, 25 յուլ. 98

Ընթերցողները կը յիշեն տնտեսա-
լոնտոնական նամակս, որ հրատարակ-
ուեցաւ Արմենիայի վերջին տարեշըր-
ջանի 81-82 թիւ թերթերուն մէջ և
որուն գէտ ո՛չ Արմենիայի և ո՛չ ուրիշ
սեկ թերթի մէջ բան մը գրուած չըլ-
լալը կը հաստատէ ինքնին թէ Լոնտոն
նախնի Հայերու գաղափարաւոր տե-
գործութեան մասին գրածներն բնաւ
ծուռ չէին: Արդարեւ այդ նամակի հը-
րատարակութիւնը դրաճեց նախա-
պայտուած մի քանի ոչխարամիտնե-
րուն, որոնք իմ անձն բամբասնէ և
վայրապար հալածելէ զառ, սկսան
Արմենիայի ալ հայհոյել (վառնաի
հայհոյիլ թերթին աչքը լոյս), Լոնտոն
նախնի Հայերու մասին այդպէս ան-
նպատակ ուղի գրուած նամակ մը իր
էջերուն մէջ հիւրընկալած ըլլալուն
համար, հինցած, փռած ու ա՛լ ծիւ-

((1) Հայկական Գրադարանի Հայուհեաց
Օժանդակ միութիւնը հաստատուած է
1897ին, վարչութեան նախաձեռնու-
թեամբ:

Մէրանն էր, Զէհրանի սկսուելը, որ ամ-
բողջ ժամանակ նստած մի քարի ետե-
գործում էր իւր հարսին, ինքն էլ բախ-
տակոծուելով (1) Զէհրանի ձայնի հետ:
այժմ լսելով նորա խօսքերը, էլ ևս համ-
բերել չը կարողացաւ: Նա Մամէի գնա-
լուց յետոյ շարունակ հետեւում էր իւր
հարսին և մի րոպէ անգամ աչքից բաց
չէր թողնում: Թէ ևս կոտորած անգամ
չունէր նորա հաւատարմութեան մասին,
բայց այդ բանը արմատացած սովորու-
թիւն էր դարձել իւր համար:

Զէհրանը խօսք չգաւա պատասխանե-
լու, նորա սիրուն աչքերից արցունքներ
վար գլորուեցան և սկսեց մաղմղալով(2)
ու հառաչելով լալ:

— Մի՛ լար, հարսիկս, մի՛ լար: Դու
բողբոջին քեզ մաշեցիր, արցունքդ ա-
րիւն, արիւնդ ջուր կտրաւ, կարմիր թը-
շերդ թառամեցան, մեռելի դոյն դար-
ձան, խօգէի (Աստուծոյ) զօրութիւնը մեծ
է, նա ողորմած է... ասաց դադէ-Մէ-
րան և հարսին իւր գրկի մէջ առնելով,
երկու տաք ու կարեկցական համայնք
դրոշմեց նորա թշերի վրայ, իւր արցունք-
ները նորա արտասուաց հետ խառնելով:

(Երբեմնակիք)

Վ. ՇԱՀԷՆԻ

(1) Ողբակից, սգակից լինել:
(2) Հեծկալալով:

(1) Դուրսի Հայերը առհասարակ այլ կարծիքն ունին թէ Shepherd's Bush Լոնտոնի Հայերուն կեդրոնն է, այս պատճառով նորեկ Հայերէն շատեր ուղղակի հոն կը վազեն Սխալ է այդ կարծիքը եւ միանգամայն վնասակար անոր համար որ Լոնտոնի մէջ օրական հաց մը հարեւոր չափ դործ մը գտնելու կարիքն ունեցող Հայեր Shepherd's Bush վազելով եւ բը նակելով Լոնտոնի գործի կեդրոնը եղող տեղերէն բոլորովին հեռաւոր կըլլան որով այդ նպատակին համար եղած գիժուկները, ինչպէս նաև զանազան միջոցները շատ աւելի կը գժուարանան : Shepherd's Bushը մեզ Հայերու համար նըպատաւար ունէ մասնաւոր և որոշ յատկութիւն մը չունի : Մեզ Հայերու համար միայն մէկ բան կայ գիտնալիք այդ տեղի համար, այսինքն թէ՛ Shepherd's Bushի մէջ եղած է հնչակեանութիւն կոչուող հայախորժան կուսակցութեան գործունէութեան կեդրոնը :

(Շարունակելի)

ՅԵՂԱԿԱՆ

Չեր. Չեորդ. եպիսկոպոս իւթիւն.
 Կան որի Կւրորպա վերադառնալու մա.
 Եին գրած էինք նախորդ թուով, կի.
 րակի օր կէսօրէն յետոյ հասաւ Մար.
 ոէյլ, Մեռածորիի շոգենաւով:

— Արմենիաի վերջնութե Թուոյ
հրատարակած էինք թէ Սամսոնէն ե
կող ճանբորդներէ կիմանանք որ Ամե
րիկայէն վերադարձող Հայեր Սամսոնի
մէջ երկոր տառն բանտարկուած Թա
րե յետոյ, հաջիւ Թոյլաբուրէր էին

իրենց հայրենիք վերագառնալու :
Նախորդ թուով ալ հաղորդեցինք կ.
պօլի լրագիրենքի տուած այն լուր
թէ Ամերիկաէն վերագարձող և Սամ-
սոնի մէլ բանտարկուած Հայեր կայ-
սերական ներման արժանացած են և
մաս առ մաս կարձակուին ինչպէս որ
Նախորդը շարաւթ 19 հոգի ազատուած
և իրենց հայրենիք ուղևորած են :

Այդ 19 ճամբորդներ անհ.ք են ու
րոնք Տէար Գեորգ Սարրաֆեանի մի-
ջոցով Մէսաժերի ընկերութեան գի-
մած և «Պակտառ» շոգենաւով ասկէ
մեկնած էին, Երբ Տէար Սարրաֆե-
ան իմացած էր անհնց բանաւրկու-
թիւն, գիմած էր Մէսաժերի ընկե-
րութեան վարչութեան, յայտարա-
րելով որ իրենց շոգենաւով գնացած
ճանբորդներ յանիրաւի կը բանտար-
կուին Սամսոնի մէջ. նաև գիմում ե-
ղած էր Սամսոնի Քրանսական հիւ-
պատոսին որ քննութիւն բացաւ այդ
խնդրի վրայ:

Արդ Սամոնի ֆրանսական հիւպատոսի քննութեան արդիւնքը որ պաշտօնապէս հաղորդուած է Մէստմըրիի վարչութեան և անկէ ալ Տ.Սարգսի-եանի, կիսացունէ թէ բացուած ջրը նոսրացած արդիւնքն այս եղած է որ յիշեալ ճանրորգների վրայ եղած ամբաստանութիւնների սուտ լինելը և ըհան ելած և 8 օր յետոյ բանտէն արձակուելով ազատ թողուած են իրենց ճամբան շարունակելու :

Սյա առթով կը յայտարարենք նաև
չդիտցողներին թէ՛ Ք անուակաւն կա-
ռավարութիւնը գաղթականութեան
գործին համար յատուկ քովսէյընը-
շանակած ունի այստեղ որ գաղթա-
կանների գործերին կը հսկէ և օրէնքի
սահմանին մէջ կը պաշտպանէ զանոնք
որ իրենց անդիտութեամբ չկեղեք-
ուին կողոպտիչներէ :

Մարտէյլն նահանգապետութիւնը
նկատի առնելով որ բաւական մեծ
թուով հայ գաղթականներ կանջնին
Մարտէյլէն, վերջերս քովսէրին քով
հայ թարգմանի պաշտօնին նշանակեց
Տիար Կէորդ Սարրաֆեանը:

4 P 634

Աթենքէն հազորդաւ են Ղոնտոնի
(Թալմալք)ն. Արժանահաւատ աղ-
բիւրէ առնուած տղեկուծիւններն
նայելով, գրջակի ինդիրը սուլթա-
նին նպատաւոր կերպով կարգադ-
րուած է. կիսալուսինը պիտի շարու-
նակէ ծածանիլ քառաթիւի և ֆանեաի
վրայ. Թղթակիցը կրէ թէ տերու-
ծիւնների այդ որոշում մեծ գոգահու-
ծիւն պիտի պատճառէ անշուշտ կրէ-
տէի մէջ. Սուլթանի վեհապետութեան
այդ իորհրդանշանի ծածանումը Յու-
նաստանի արքայական գերբառաւան-
մի իշխանի պաշտօնատեղին վրայ՝ իւ-
րե մի ծանր նախատինք և գայթակ-
գական տեսարան պիտի ներկայանայ
կրէտացիների աչքին տալիս. »

—Կ.պօրւհն հեռագրած են նոյ.ՉՏին.
Սուլթանն ուղղակի ցարին մի հե
ռագիր զրկեց, ազաչեւով որ Յունաս
տանի Եղբկոս իշխանին Կրէտե զըր

կուեիլու իր ծրագիր մեկգի թողուէ
Սուլթանն ըսեր է թէ անոր հոն ղըը-
կուելովը հարուած մը տրուած կը լի-
նի իր ազդեցութեան փայլին : Այն
մասնաւոր պատուիրակութիւն որ
վերջներս Ղիւտտիա գրկուեցաւ սուլ-
թանի կողմէն , պաշտօն ունէր նաեւ ա-
զաւելու ցարին որ Երրկիւս իշխանի
կրէտէ զրկուելու իր ծրագրէ յետ
կենայ . բայց այդ պատուիրակութեան
գլուխն եղող Թիւրխան փաշան բոլոր
ջանքերն անյաջող եղան քանի որ չորս
պետութիւններն որոշած էին ձևի հա-
մար միայն Բ. Դրան ծանուցանել Երբ-
կիսս իշխանի նշանակուելը : Այդ գն-
կոյց քիչ օրէն պիտի ղըկուի Բ. Դրան :
Թիւրքերէն « Սէրվէթ » լրագիրն
արդիւնեցու այսօր : Այդ արդեւքի
հաւանական պտտման այս է որ « Սէր-
վէթ » ը Ֆիւրկէ հրատարակուող Ղայ-
րէթ » լրագրէն մի յօդուած առեր-
տպել է որի մէջ հեգնական կերպով
գովեստ կարգացուած է սուլթանի
քաղաքականութեան որ կարողացու-
յազթանակել չորս տէրութիւններին ,
յաշողելով մաս մը Թիւրք զօրքեր
երէտէի մէջ պահելու : « Սէրվէթ »
խորհուրդ կուտայ երէտէի մահմետ-
կաններին որ հանդարտ կենան որով-
հետեւ չուսով կը զգան յետոյ :

— ԱՅԹԷՆՔԻ առևտական և ֆրանսա-
կան գեապաճներն և անգլիական ու
իտալական գործակատարները նոյ.
26ին, կեսօրը քառորդ անցած, գնա-
ցին Երկրիտա Թագաւորին պալատը :
Թագաւորն ընդունեց իր գահաարահի
մէջ ուր ներկայ էին նաև թագաւահին ,
գահաթառանգ իշխանը և արքունիքի
անդամները :

Ռուսական դեսպան Տ. Օ՛նու մի գե-
կոյց կարգաց որով կը հաղորդէր թե
չորս տերութիւններն Եւրկիսոս իշխա-
նը կրէաւի համար բարձր պատուե-
րակ նշանակած են երեք տարի պայ-
մանաժամով և իրենց դեսպանները
յանձնարարած են թագաւորի հաւա-
նութիւնն ստանալ, Թագաւորը պա-
տասխանեց թե իր զաւակի կը թոյ-
լատրէ այդ պաշտոն ընդունիլ, իր
խորին շնորհակալութիւն կը յայտնէ
չորս տերութիւններին այն հոգածու-
թեան համար որին կը պարտի կրե-
տական խնդիրն իր լուծումը և ինք
հաստատ յոյս ունի որ պիտի չարու-
նակեն իրենց բարձր պաշտպանու-
թիւն շնորհել կրետական ժողովուր-
դին, մինչև անոր կացութեան վերջ-
նականապէս հաստատուիր:

Թագաւորն այս հառ խօսած ասեմն
սաստիկ յուզուած էր : Յետոյ ըստ
գեապաններին թէ կրնան իրենց այդ
որոշում հաղորդել իշխանին : Ատոր
վրայ գեապանները մասն Դիւցազնե-
րի սրահը , ուր Երկիրս իշխանը
հեղինական ծովային ապայի համալ-
գեստովն հագուած ընդունեց զանոնք
իշխանը յայտարարեց թէ կընդունի
իրեն արուած պաշտօնն և իր երախ-
տագիտութիւն յայանեց , հանդիտա-
ւորապէս խոստանալով որ ամեն կեր-
պով պիտի ջանայ իրեն յանձնուած
պաշտօնին արժանի հանդիսանալու ,
կղզին հանգարտեցունելու և կրէտա-
կան ժողովրդի երկու հաստուածներին

միջև ներգաղանակութիւն վերահաստատելու համար :

Մի մեծ բազմութիւն համակրական ցոյցներ ցրաւ պետութիւնների դեմ, պանններին երբ թագաւորի պալատէն դուրս կենէին :

— Քանախի կոտորածին մասնակցած մահմետականներէն շը մահի պատժին, 3ը ցկեանա շղթայակապ աշխատութեան և 1ը հինգ տարի բանտարկութեան դատապարտուեցան նոյն շինքը : Ծովակալներն որոշեցին որ աշխատահետեւ ձերբակալութիւն չլինի այդ կոտորածի պատճառով :

ԲԱՐՆԱՌՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԹԻԻՐԵՐԱՅՄԵՁ

Կ.պօլսէն հետագրած եւ հոյ.25իւ. Նախարարներէն շատեր սուլթանին յիշատակադիրներ ներկայացուցած են որոնց մէջ կը նշանակեն երկրին խառնակ կացութիւնը և ցոյց կուտան այն բարենորոգումներ որոնք կարեւոր կը համարին իրենք : Բոլոր նախարարներն ալ համաձայն են բարենորոգումների պէտքերի վրայ : Բայց սուլթանը որ համամիտ չէ իրենց, կը հաւատարման թէ շատ է գրգռուեր նախարարների այդ վարմունքը քէմ և մօտ օրեր նախարարական փոփոխութեան մը կը սպասուի :

ԹԻԻՐԵՐԱՅՄԵՁ ՊԱՐԵՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Թիւրք կառավարութիւնն որոշեց է Զմբախի մօտ գտնուող Մարմարիձա նաւահանգիստը պատերազմական նաւահանգստի վերածել : Նաւարան, դիւարան, պօրանոց և հիւանդանոց պիտի շինուին հոն : Թիւրքերականի օսմանեան նաւատորմի կայարան պիտի լինի Մարմարիձան և այդ նաւատորմի հրամանատար ծովակալի կեդրոնաւայրն ալ հոն պիտի լինի :

ՊԱՆԻՍ ԵՒ ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱԶԱՆՆԵՐ

Փարիզի խաղաղական յանձնաժողովի նոյ. 28ի նստին մէջ ուղանալի պատուիրակները յայտարարեցին թէ նոր և տեղի մեծ աղէտների դուռ չը բացուելու համար ստիպուած են ընդունիլ ֆիւլպպեան կղզիներին համար Բանդերկայիների առաջարկը, 20 միլիոն տոլարի փոխարինութեամբ :

Հաւանքէն այս օրեր կը ստորագրուի խաղաղութեան վերջնական դաշնագիրը :

ՊՐՏԵՍԱԶՄԱՆ ԼՈՐԵՐ

Ալմանիաի խորհրդարանը պիտի բացուի գեկտ. 6ին :

— Վիլհելմ կայսրն ու Աւստրալիայի իմպերատրիսն նոյ. 26ին ողջ և առողջ հասած են Ռօցտամ : այդպեղի պալատը պիտի անցունեն մի քանի օր :

— Հռովմ գումարուած հակահիշխանական համաժողովն իր նիստերի մէջ տուած որոշումները գաղտնի կը պահէ առ այժմ :

— Բէթլէմայոյրի շնորհակալ լը-

րագիրը կառավարկէ միջազգային դեմպանաժողովի գումարել Երիւստով խնդրի լուծման համար :

ՍԱՆՈՒՅՈՒՄՆԵՐ

PURIFIEZ L'AIR
en brûlant du **PAPIER d'ARMÉNIE**
Le meilleur Désinfectant connu.

L'emploi du **PAPIER d'ARMÉNIE** au point de vue de l'hygiène des habitations, est un véritable service public.
EN VENTE PARTOUT
Onos: A. PONSOT, 3, Rue d'Orléans, Paris, 2e arrondissement.

« Արմենիաի թուղթ »ը (Բարիէ յ՝Արմենի) որ զօրաւոր հականիսական միջոց է, կը մաքրէ բնակարանների օդը : Շնչառական դործարանների տկարութիւնն ունեցողներին հանգստութիւն կը պարգևէ իր անուշահոտ բուրուներով : Իր եւ իրենցների առողջութեան հոգ տանող ամեն մարդի բնակարանին մէջ անհրաժեշտ պէտք է Նոյնպէս շատ պէտք է ճանաչողութեան մէջ, ինչպէս օթեւանին (hôtel)սե. նեկի օդը մաքրելու համար, քանի որ մարդ չի կարող թէ իրմէ առաջ հոն բնակած անձը շատ կամ քիչ առողջ մէկն էր :

Մարտէյի մէջ կարելի է ստանալ « Արմենիաի թուղթ »ը Արմենիաի խմբագրատունէն ալ, ուր պահեստի (dépôt) դրուած է հետեւեալ գիներով :

35 սանդիւմ է մէկ տետրակը որ կը պարունակէ ծխելիք 8 թերթ (մէկ թերթը 3 կտորէ կը բաղկանայ և ամեն մէկ կտորին վրայ տպուած է Papier d'Arménie եւ չինոյ գործաբանատեղին ստորագրութիւնը A. Ponsot : Մէկ գեղեցիկ տուփ որ կը պարունակէ 12 տետրակ եւ 2 ալ թերթիկ թղթակալ, 3 ֆրանք եւ 60 սանդիւմ է :

Մարտէյէն դուրս զրկուելու համար 1 տետրակի գինն վրայ պէտք է աւելցունել նաեւ փոստի ծախքը 15 սանդիւմ : Նոյնպիսի փոստի ծախքով կարելի է զրկել մինչեւ 5 տետրակ միեւնոյն ծրարի մէջ դրուած : Մէկ տուփի գինն վրայ պէտք է աւելցունել փոստի ծախքի համար 20 սանդիւմ :

Ապահովագրուած (recommandé-registré) զրկուել ուղղութեամբ պէտք է վճարեն նաեւ ապահովագրութեան ծախքը որ է 25 սանդիւմ 1 ծրարի համար :

ՍԱՆՈՒ ԳԻՐԳԵՐ

Արմենիաի խմբագրատուն մէջ

ծախու կը գտնուին հետեւեալ գիրքերը որոնց առջեւ նշանակուած գիներին մէջ հաշուուած է նաեւ զրկելու փոստի ծախքը :

Ծրարները ապահովագրուած (recommandé-registré) ստանալ ուղղութեամբ պէտք է որ ամեն մէկ ծրարի (մինչեւ 2 քիւ) համար 25 սանդիւմ ապահովագրութեան ծախքը վճարեն :

ԻՄ ՀԱՅՐԱՍՊԱՆ ԸՆԿԵՐ

(Կ. ՊՈԼՍՈՆ ՀԱՅՈՆ ԿԵԱՆԻՔԵ ԱՆՆՈՒՄ)

ՄԻ ԻՐԱԿԱՆ ՎԵՐ

ԳՐԵՑ ԱՂԵԼԱՐԻՔ

Այս հետաքրքրաշարժ գրուած է կերկրայայտուն և ընտանեկան տիպի պատկերներէ մին ուր կը տեսնուի ֆիւլպպեան մի հայր իւր ապականուած վարքուբարքով որչա՞փ չափիք ներքի պատճառ դարձած է և վերջ ի վերջոյ ինք ալ իւր օրդու ձեռքի ապականուած և անհետացած է աշխարհէ : Գին 1 ֆրանք, (75 սանդիւմ) :

ԺՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ Մ. ՓՈՐՈՐՈՒԹԱԼԵԱՆ

ՆՄՈՅՇՆԵՐ

Մ. ՓՈՐՈՐՈՒԹԱԼԵԱՆ

ԳՐԱՅ ՈՑԱՆԱԴՈՐՆԵՐԷՆ

Մ. Փորթալեանի գրած հայերէն նախընտանեացի տառերներէ մի քանիսն ամփոփուած են այս տետրակի մէջ իւրեւ նմոյշներ քանդակաւ քանդակներէ մէջ և պատկերներով : Ստանդարտութիւնները տակ իւրերեքի գրած տառերներէն որոնք ժամանակին հրատարակուած չը լինելով կորսուած են այժմ : Այն մի քանի տառերները որոնք իւրեւ նմոյշ ամփոփուած են այս տետրակի մէջ, ճիշդ և ցանկ կը գտնուին Կ. Պոլսոյ աշխարհագրական քարտէսներէն մէջ՝ որոնց վերաբերեալ ապահովութիւնն վաղուց արդէն արգելուած է, և Ասիոյ և Արմենիոյ լրագրութիւններէն մէջ : Նմոյշներէ մէջ փոքրիկ տեղեկութիւններ ալ տուած են նաեւ թէ այդ տառերներէն ինչ տառերութիւններն առիկ են ինչ շուկայի վրայ : Գին (10 սանդիւմ) 15 սանդիւմ :

ՄԻ ԳՈՒԼԿԱՐ ՀԱՅՐԵՆԱՍԷՐ (ԶԱԲԱՐԻԱ ՍԹՈՒՑԱՆՈՎ)

ՅՐԱՆՍԵՐԷՆԷ ԲԱՐԳՄԱՆԵՑ

ՄԻՐՈՒՆ ՓՈՐՈՐՈՒԹԱԼԵԱՆ

1894

Գուլկարի տնկալութեան հետ ընտանեացի մէկին, Զաքարիա Սթոյա. նովի, որ իր ընդունակութեան շնորհով յաջողեցաւ մի լեռնաբանական գիւղացի հովուի պարզ վիճակէն հետզհետէ արհեստավար, վարժապետ, յետ փոփոխական գործիչ, խմբագրապետ և վերջապէս ազատ Գուլկարիաի Ազգային Ժողովի նախագահ դառնալ խիստ հետաքրքրաշարժ կենսագրութիւնն է, ուր ուշադրութեան արժանի տեղեկութիւններ կան նաեւ Գուլկարիան թիւրք լուծէն ազատելու աշ-

խատող պուլկար հայրենասէր յեղափոխականների գործունէութեանը մասին : Սկիզբը դրուած է նաեւ հեղինակին, Բրոֆէսէօր Լուի Լըփէի, և թարգմանչին միջեւ եղած թղթակցութիւնը այս գրքի հայերէն թարգմանութեանն առթով :

Հեղինակը շատ իրաւամբ կը գրէ իր յառաջարանի վերջ թէ « Զարմանք պիտի պատճառէ ինձ եթէ ընթերցողների հետաքրքրութիւնը չարժի պետական մարդ դարձած մի գիւղացիի այս վաւերական պատմութեան վրայ » :

Գինն է փոստի ծախքով մէկտեղ

1 ֆրանք և 40 սանդիւմ :

Ցարածելու համար մեծ քանակութեամբ առնողներին 25 % զեղչ կը լինի :

(Գարսեպտանի Հայերին համար 1 ֆրանք է :

ՀԱՅ ԼՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՐԻԻՐԱՄԵԱՅ (1794-1894)
ՅՈՐԵԼԻՆԻ ՊՏԱԿԵՐԸ

Հայ ազգին մէջ լրագրի սկզբնաւորութեան դարադարձին առթով 1894 թուականին հրատարակուած այս միաժառ գիրքով և լուսատիպ (phototypique) շքեղ պատկերի մեծութիւնն է 50×35 հարիւրորդամէթը և տպուած է 70×45 հարիւրորդամէթը քարտէի (carton) վրայ այլ և այլ բնագրով : Մէկտեղը դրուած է հայ լրագրութեան հիմնադրին, Տ. Յարութիւն Քհնյ. Շմաւոնեանի, պատկերը և բոլորեքը՝ 1894ին հայերէն լեզուով հրատարակուող բոլոր լրագրութիւններէն, անոնց գրէթէ ամենքի խմբագրապետների պատկերներով :

Գինն է 4 ֆրանք, ճանապարհածախքը մէկտեղ հաշուած. իսկ Պարսկաստանի համար 2 ֆրանք և 50 սանդիւմ :

Գաղմքեալեան Հ. Գ. — Գաղմու. թիւն Հայ լրագրութեան ի սկզբանէ մինչև մեր ժամանակը. Հատոր Ա. 1794-1860 : Մէկ լուսատիպ պատկերով : Գինն է, ճանապարհածախքով մէկտեղ, 2 ֆր. և 50 սանդիւմ :

Վերագրեալ թէ՛ պատկերը և թէ՛ գիրքը կարելի է ստանալ Արմենիաի խմբագրատունէն, արժէքը կանխիկ զրկելով :

ԼՈՒՍԻՆԵԱՆ ՍՐԲՈՒՄԱՆ ՊՏԱԿԵՐԸ

Ցանկական բռնութեան նահատակ եղող խորէն նարպէյ-Լուսինեան Սըրբազանի պատկերը ընտիր թղթի վրայ տպուած կը ծախուի Արմենիաի խմբագրատունը : Գինն է 65 սանդիւմ, փոստի ծախքը խմբագրատունէն վճարուելով :

ՏԵՐԵՆ-ԻՄՔԱԳԻՐ

Մ. ՓՈՐՈՐՈՒԹԱԼԵԱՆ

ՄԻՐՈՒՆ

Հայերէն ապրիլի 10. Փորթալեանի
Le Gérant: François CARRIERE
Marseille. — Imprimerie et Papeterie du
Quai du Canal, 9